

Наталія Мусянко Natalia Moussienko

кандидат філософських наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник відділу теорії та історії
культури ІПСМ НАМ УкраїниPh.D. in Philosophy, leading researcher at the Department
of Theory and History of Culture, Modern Art Research Institute
of the National Academy of Arts of Ukrainee-mail: nataliamoussienko@gmail.com orcid.org/0000-0002-3889-0729

Європейський рік культурної спадщини:

Історія, мета та стратегічні завдання

European Year of Cultural Heritage:

History, Purpose and Strategic Objectives

Наша спадщина там, де минуле зустрічається з майбутнім.

Анотація. Проаналізовано історію, мету та стратегічні завдання проведеного у 2018 році Європейського року культурної спадщини. Розглянуто ініціативи та документи європейських урядових та неурядових організацій з цього питання, а також наукові дослідження, що обґрунтовують важливість культурної спадщини у зміцненні почуття належності до спільного європейського простору. Зауважено, що на практиці відбувся радше рік культурної спадщини країн Європейського Союзу, а не Європи загалом.

Ключові слова: Європейський рік культурної спадщини, культурна спадщина, стратегічний ресурс.

Постановка проблеми. Культурна спадщина є стратегічним ресурсом суспільства, заснованого на демократичних, етичних, естетичних і екологічних цінностях. Європейський рік культурної спадщини надав імпульс до широкої мобілізації у питанні культурної спадщини в Європі: як на рівні європейських структур, так на національних та регіональних рівнях. Важливим завданням стратегічного підходу стала розробка довгострокових моделей політики у сфері спадщини і посилення її ролі у сталому розвитку, аналіз економічного та соціального впливу культурної спадщини. Європейська комісія означила основні ініціативи, серед яких наріжними є донесення важливості культурної спадщини дітям і молоді, роль культурної спадщини у розвитку туризму, а також роль наукових досліджень культурної спадщини. Рамкова програма Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020»¹ з 2014 по 2020 рік передбачає інвестування 500 мільйонів євро у культурну спадщину [20].

Метою статті є аналіз становлення та реалізації у 2018 році Європейського року культурної спадщини як стратегічного інструменту сталого розвитку для збереження культурного надбання Європи і формування європейської ідентичності у часи великих міграційних хвиль,

а також використання культурної спадщини для збільшення туристичної привабливості.

Теоретико-методологічною основою статті є документи європейських структур із цього питання, а також проведені за їхньої підтримки наукові дослідження з культурної спадщини (для підготовки Року і протягом його реалізації) з подальшим довгостроковим стратегуванням. Визнання Радою Європейського Союзу у 2014 році культурної спадщини стратегічним ресурсом для сталого розвитку Європи стало поштовхом для подальших досліджень у цьому напрямі, Розгорнуте обґрунтування бачимо в дослідженні «Культурна спадщина важлива для Європи» [6], а також у його Резюме для керівництва та стратегічних рекомендаціях [2], які за підтримки Європейській Комісії здійснив європейський консорціум з шести організацій, серед яких: Європа Ностра² — голос культурної спадщини Європи, Європейська мережа культурного менеджменту та культурно-політичної освіти³, Європейська асоціація історичних міст та регіонів⁴, Міжнародний Культурний Центр (Краків, Польща⁵),

² Europa Nostra: <http://www.europanostra.org>.

³ European Network on Cultural Management and Cultural Policy Education: <https://www.enccatc.org>.

⁴ Heritage Europe. European Association of Historic Towns and Regions: <http://www.historic-towns.org>.

⁵ Międzynarodowe Centrum Kultury: <http://mck.krakow.pl>.

¹ Horizon 2020: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>, <https://mon.gov.ua/ua/tag/gorizont-2020>.

Міжнародний Центр Реставрації Раймона Лемера (Левенський Католицький університет, Бельгія¹), Альянс заради спадщини (Великобританія²), асоційований партнер. ІКОМОС видав посібник для втілення фінансово підтриманих ЄС ініціатив, що потенційно впливають на культурну спадщину [10], був розроблений документ «Європейський рік культурної спадщини 2018. Спільна спадщина» [9], проведено дослідження «Інновації в культурній спадщині» [16]. Очевидно, що на національних рівнях у найближчі роки також з'являться підсумкові дослідження щодо Року культурної спадщини та його значення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Радою Європи організовує Європейські роки різного спрямування з 1983 року. Європейський Союз обирає тему Європейського року для заохочення дебатів та діалогу з певної проблематики у різних європейських країнах, а також між ними. Це є політичним сигналом європейським інституціям та національним урядам про важливість вказаної тематики. Проте з 2016 року Єврокомісія під головуванням Жана-Клода Юнкера вирішила утриматися від щорічного проведення заходу і зробила виняток тільки для Європейського року культурної спадщини 2018 (ЄРКС).

Ініціатива присвятити рік культурній спадщині належить Німецькому комітету з культурної спадщини³. Вона з'явилась напередодні відзначення 40-річчя Європейського року з архітектурної спадщини, який було проведено під орудою Ради Європи у 1975 році. Ініціатори вважали, що ЄРКС має привернути увагу до таких важливих тем: розуміння європейської ідеї та ідентифікація з процесом європейської інтеграції, адаптація до транзитивного суспільства.

Ініціатива була підтримана європейськими законодавцями та іншими європейськими інституціями: у травні

2014 року Рада ЄС визнала культурну спадщину стратегічним ресурсом для сталого розвитку Європи [4], у липні 2014 року Європейська Комісія видала Комюніке про необхідність комплексного підходу до культурної спадщини [18], а в грудні того ж року Рада ЄС опублікували висновки щодо партисипативного управління культурною спадщиною [5] і визнала культурну спадщину одним зі своїх чотирьох пріоритетів [3].

У вересні 2015 року Європейський парламент доручив Європейській комісії організувати у найближчий час Європейський рік культурної спадщини з відповідним бюджетом і 14 квітня 2016 року проголосував за це рішення переконаливою більшістю. Президент Єврокомісії Жан-Клод Юнкер озвучив офіційну пропозицію Президенту Європарламенту Мартіну Шульцу — оголосити 2018-ий Європейським роком культурної спадщини. У травні 2017 року Європейський парламент такий рік оголосив [7]. Офіційне відкриття відбулося 31 січня 2018 року у мерії Брюсселя [11].

Паралельно з роботою законодавця, за підтримки європейських інституцій, були проведені широкі дослідження культурної спадщини, її важливого й досі не реалізованого потенціалу. Варто згадати звіт «Змусити культурну спадщину працювати на користь Європи» [13] експертної групи «Горизонт 2020», що, зокрема, популяризує культурну спадщину як фактор виробництва та інвестиційний потенціал для економіки, а також як каталізатор соціальної єдності та екологічної стійкості. Його було опубліковано у квітні 2015 року. Ініціатива «Новий наратив для Європи» [14] аргументовано нагадала про велику роль спільної історії та культурної спадщини для європейського проекту.

Метою Європейського року культурної спадщини стало заохочення громадян приділяти більшу увагу культурній спадщині Європи, а також зміцнювати почуття належності до спільного європейського простору. Цьому відповідає і гасло року — *наша спадщина там, де минуле зустрічається з майбутнім*. Адже культурна спадщина формує як ідентичність, так і повсякденне життя, вона оточує нас як в урбаністичних просторах, так і серед природних ландшафтів, що теж є її частиною. Вона відображена у мистецтві, у ремеслах, різноманітній європейській кухні тощо. І тому її як універсальну цінність для індивідів, громад та суспільства важливо зберегти і передати майбутнім поколінням. Культурна спадщина не є чимось *минулим* і статичним: вона розвивається завдяки нашій взаємодії з нею і відіграє велику роль у побудові майбутнього Європи.

Культурна спадщина має різні форми:

- матеріальні: будівлі, пам'ятники, артефакти, одяг, твори мистецтва, книжки, машини, історичні міста, археологічні пам'ятки;
- нематеріальні: практики, уявлення, вирази, знання, навички, а також пов'язані з ними інструменти, предмети і культурні простори, мови й усні традиції, виконавське мистецтво, соціальна практика і традиційні ремесла;
- природні: ландшафти, флора і фауна;

¹ Raymond Lemaire International Centre for Conservation [RLICC]: <https://set.kuleuven.be/rlicc>.

² The Heritage Alliance: <https://www.theheritagealliance.org.uk>.

³ Deutschen Nationalkomitee für Denkmalschutz: <http://www.dnk.de>.

– дигітальні: створені у дигітальній формі ресурси, як-от дигітальне мистецтво, дигіталізація як засіб збереження.

У 2018 році Європейський Союз зробив особливий акцент на культурній спадщині, що є важливою частиною політичної стратегії, адже хвилі міграції в Європу практично розмивають її віковічні традиції та надбання. Культурна спадщина є одним з інструментів донесення європейських цінностей. Це стало можливим через тисячі заходів у різних країнах, проведених у межах Року.

Кожна держава-член Європейського Союзу мала національного координатора для впровадження Року та координації заходів і проектів на місцевому, регіональному та національному рівнях. Ключові діячі культурного сектору, а також організації громадянського суспільства були тісно залучені до їхньої реалізації. На європейському рівні долучились основні інституції ЄС: Європейська Комісія, Європейський Парламент та Рада Європи. ЄС профінансував проекти, що підтримують культурну спадщину. Все було висвітлено і підсумовано на офіційному веб-сайті Року [12].

Культурна спадщина є важливим активом та складовою європейського проекту, стратегічним ресурсом для сталого розвитку Європи [4], який потребує дбайливого збереження і має велике значення для суспільства з культурної, екологічної, соціальної та економічної точок зору. Це унікальний невідновлюваний ресурс, який зазнає пов'язаних із культурними, екологічними, соціальними, економічними та технологічними перетвореннями проблем, що впливають на всі аспекти сучасного життя.

Рада ЄС визнала, що культурна спадщина відіграє важливу роль у створенні та зміцненні соціального капіталу, сприяє участі громадян у суспільному житті, міжкультурному діалозі і соціальній інтеграції, справляє значний економічний вплив і є потужною рушійною силою місцевого і регіонального розвитку, зокрема, культурного туризму, а також формує різноманітні види зайнятості.

Натомість Рада закликала використовувати потенціал культурної спадщини як спільний стратегічний ресурс заснованого на демократичних, етичних, естетичних і екологічних цінностях суспільства і сприяти впровадженню культурної спадщини у національну та європейську політику, а також покращити доступ до фінансування і підвищувати обізнаність громадськості щодо потенціалу культурної спадщини для сталого розвитку та заохочувати участь громадськості, особливо дітей та молоді, у співпраці з громадянським суспільством. Важливим аспектом є також збір даних про культурну спадщину та їхня дигіталізація.

Акцентування важливості культурної спадщини здійснюється завдяки відомим особистостям. Всесвітньо відомий тенор Пласідо Домінго став президентом Європи Ностри. Безумовно, фігура такого масштабу світової культури, як маестро Домінго, привертає додаткову увагу до питань культурної спадщини на чолі Європи Ностри, яка вже більше півстоліття є промоутером

Обкладинка дослідження
«Культурна спадщина важлива для Європи»

та захисником культурної спадщини Європи, сприяє формулюванню та реалізації європейських стратегій та політики щодо культурної спадщини, провадить кампанії для порятунку пам'яток, пам'яток та пейзажів Європи. До складу організації входять НУО, що займаються культурною спадщиною з 40 європейських країн. З України — київська ГО «Андріївсько-Пейзажна ініціатива». Центральний офіс Європи Ностри — в Гаазі, ще один — у Брюсселі для підсилення комунікації з європейськими інституціями. Організація має дві офіційні мови: англійську та французьку.

Щороку Європа Ностра проводить всеєвропейський конкурс у 4 номінаціях:

- збереження культурної спадщини;
- наукові дослідження та дигіталізація (оцифрування);
- самовіддана служба особи чи організації;
- освіта, навчання і підвищення обізнаності.

Участь у конкурсах може вивести об'єкт культурної спадщини на новий рівень європейської популярності, а отже, безпосередньо вплинути на туристичний потік. Організація провадить їх із 1978-го. Із 2002 року долучився Європейський Союз, ініціювавши спільну програму підтримки та промоції культурної спадщини зі спільними нагородами.

Європа Ностра стала активним промоутером та учасником Європейського року культурної спадщини, зокрема одним зі співорганізаторів Європейського саміту з культурної спадщини, який відбувся 18–24 червня 2018 року у столиці Німеччини і прийняв «Берлінський заклик до дій» [1]. Це документ від імені громадян та організацій, які його підписали, є маніфестом про спільну відповідальність за розвиток потенціалу спільної культурної спадщини для просування більш мирної, процвітаючої, інклюзивної та справедливої Європи у часи випробувань європейських цінностей. Це насамперед заклик

до зміни європейського нарративу і надання культурній спадщині належного місця у центрі європейської політики та пріоритетів.

У документі підкреслюється, що саме культурна спадщина робить нас європейцями і є справжнім втіленням європейської *єдності в різноманітності*, охоплює всі пластичні європейської ідентичності: місцеву, регіональну, національну та європейську. Вона також пов'язує покоління, оскільки відображає зв'язки та переміщення людей та ідей протягом багатьох століть спільної історії. А отже, є мостом між минулим та майбутнім, ключовим чинником сталого розвитку і посилення соціальної єдності, важливим джерелом створення великої кількості корисних робочих місць. Важливо, що культурна спадщина привносить гармонію і красу до життєвого середовища, як рукотворного, так і природного, і таким чином покращує благополуччя і якість життя. Право на культурну спадщину є фундаментальним правом людини. Це важливий акцент зроблено у рік відзначення 70-ї річниці «Загальної декларації прав людини» [19].

Документ закликає до створення європейського плану культурної спадщини, про що йдеться в «Європейській програмі розвитку культури» [15], а також визнання її стратегічним пріоритетом інституціями ЄС й інтенсифікації діалогу європейських держав, регіонів та міст у цій площині. Важливий акцент робиться на тому, що культурна спадщина є унікальною, незамінною і вразливою, отже, вимагає збереження для майбутніх поколінь як фізично, так і в цифровій формі: через залучення університетів та дослідницької спільноти, розвиток інноваційних бізнес-моделей та створення синергії між спадщиною та мистецтвом. Усе це вимагає підтримки державними та приватними інвестиціями.

Лакмусом ставлення до європейської спадщини, і власне роботи, що була проведена протягом Європейського року культурної спадщини, стала реакція на пожежу у Соборі Паризької Богоматері 15–16 квітня 2019 року, яка знищила шпиль та більшу частину покрівлі, завдала величезних втрат. Цей собор є символом Європи, її культурної спадщини. Мобілізація французів, європейців, світової спільноти загалом — вражає. Одразу було створено комітет з порятунку собору, який швидко зібрав близько мільярда доларів. Мільйони внески зробили компанії-гіганти: Apple, L'Oréal, Chanel, Dior, а також громадяни Франції та всього світу.

Законодавець Франції прийняв рішення про надання податкових пільг тим, хто жертвує на ремонт собору, і створив спеціальний комітет з нагляду за витрачанням зібраних коштів. Президент Франції Еммануель Макрон пообіцяв, що Собор Паризької Богоматері буде відновлений протягом п'яти років. Він заявив, що пожежникам вдалося уникнути найгіршого розвитку подій — обвалення

стін храму. Пожежники отримали відзнаки за дії під час порятунку культурної спадщини світового значення [17]. Міністри культури країн Євросоюзу висловили солідарність із Францією і підкреслили, що цю солідарність поділяють всі європейці. Їхня спільна декларація [8] спрямована на підсилення охорони культурної спадщини в Європі. Адже культурна спадщина є частиною нашої європейської ідентичності.

Висновки. Європейський рік культурної спадщини відобразив як досягнення, так і лакуни у збереженні європейського культурного надбання, його ролі у складному становленні європейської ідентичності. Державні документи і наукові дослідження, велика кількість заходів у рамках Року як на європейському, так і на національному рівнях, безумовно, сприяє подальшій увазі до проблематики культурної спадщини у різних її вимірах. Проте на практиці Європейський рік культурної спадщини став радше Роком культурної спадщини Європейського Союзу. Безумовно, що перше охоплює друге, але ці два поняття не є тотожними. Європейським країнам, що не входять до ЄС, забракло інструментарію для повноцінної участі. Те, що Європейський Союз як структура дбає і залучає саме своїх членів, є логічним, однак це унеможливило зробити 2018 рік справді Європейським роком культурної спадщини.

Україна намагалась долучитися і оголосити у 2018 році паралельно з Європейським — Український рік культурної спадщини, щоб суголосно привернути увагу до цієї важливої проблематики. Анонси у новинах та заяви залишились нереалізованими: Український рік культурної спадщини не відбувся на державному рівні. Хоча пам'яткоохоронці, громадські активісти, науковці організували низку заходів для включення України до загального європейського контексту. Таким, зокрема, став Четвертий Форум культурної дипломатії «Культурна спадщина важлива для культурної дипломатії» у Дипломатичній академії України, проведений 6 липня 2018 року. Його організували асоціація випускників Програми міжнародних академічних обмінів ім. Фулбрайта в Україні «Українське Фулбрайтівське коло» разом із Міністерством закордонних справ України та за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Силами неурядових організацій було перекладено українською кілька досліджень та європейських документів щодо ЄРКС. У 2018 році розпочав свою діяльність Український культурний фонд. На його перший конкурс найбільше заявок надійшло саме у царині культурної спадщини. Проте заходи, суголосні 2018 Європейському року культурної спадщини, на державний рівень так і не вийшли. Поза тим, надбання і ресурси, напрацьовані у його контексті, можуть бути використані Україною для втілення ефективних стратегій збереження культурної спадщини.

Література

1. Берлінський заклик до дій. URL: <http://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2018/11/Berlin-Call-Action-Ukr.pdf> (дата звернення: 13.06.2019).
2. Культурна спадщина важлива для Європи. Резюме для керівництва та стратегічні рекомендації. URL: <http://www.fulbrightcircle.org.ua/archives/574> (дата звернення: 13.06.2019).
3. Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on a Work Plan for Culture (2015–2018) // Official Journal of the European Union 23.12.2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223%2802%29&from=EN> (access date: 06.13.2019).
4. Council conclusions of 21 May 2014 on cultural heritage as a strategic resource for a sustainable Europe // Official Journal of the European Union. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52014XG0614\(08\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52014XG0614(08)) (access date: 06.13.2019).
5. Council conclusions on participatory governance of cultural heritage // Official Journal of the European Union, 23.12.2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XG1223%2801%29> (access date: 06.13.2019).
6. Cultural Heritage Counts for Europe. Full report. URL: <http://www.europanostra.org/our-work/policy/cultural-heritage-counts-europe> (access date: 06.13.2019).
7. Decision (EU) 2017/864 of the European Parliament and of the Council of 17 May 2017 on a European Year of Cultural Heritage (2018). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.131.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2017:131:TOC (access date: 06.13.2019).
8. Déclaration adoptée lors de la réunion informelle des ministres des États membres de l'Union Européenne en charge de la culture et des affaires européennes (3 mai 2019). URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/europe/evenements/article/declaration-adoptee-lors-de-la-reunion-informelle-des-ministres-des-etats> (access date: 06.13.2019).
9. European Cultural Heritage Year 2018. Sharing Heritage. Concept paper. URL: http://www.ecco-eu.org/fileadmin/user_upload/Sharing_Heritage_EN.pdf (access date: 06.13.2019).
10. European quality principles for EU-funded interventions with potential impact upon cultural heritage. Manual. ICOMOS International, Paris: 2019, 66 p. URL: <http://openarchive.icomos.org/2083> (access date: 06.13.2019).
11. European Year of Cultural Heritage // European Commission, News, 29 January 2018, Brussels, Belgium. URL: https://ec.europa.eu/commission/news/annee-europeenne-du-patrimoine-culturel-2018-jan-29_en (access date: 06.13.2019).
12. European Year of Cultural Heritage. URL: <https://europa.eu/cultural-heritage> (access date: 06.13.2019).
13. Getting cultural heritage to work for Europe // Horizon 2020/ 3 July, 2015. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/getting-cultural-heritage-work-europe> (access date: 06.13.2019).
14. New Narrative for Europe. URL: http://ec.europa.eu/culture/policy/new-narrative/documents/declaration_en.pdf (access date: 06.13.2019).
15. New European Agenda for Culture. URL: https://ec.europa.eu/culture/sites/culture/files/commission_communication_-_a_new_european_agenda_for_culture_2018.pdf (access date: 06.13.2019).

References

1. Berlinskyi zaklyk do dii. URL: <http://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2018/11/Berlin-Call-Action-Ukr.pdf> (access date: 06.13.2019).
2. Kulturna spadshchyna vazhlyva dlia Yevropy. Reziiume dlia kerivnytstva ta stratehichni rekomendatsii. URL: <http://www.fulbrightcircle.org.ua/archives/574> (access date: 06.13.2019).
3. Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on a Work Plan for Culture (2015–2018) // Official Journal of the European Union 23.12.2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223%2802%29&from=EN> (access date: 06.13.2019).
4. Council conclusions of 21 May 2014 on cultural heritage as a strategic resource for a sustainable Europe // Official Journal of the European Union. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52014XG0614\(08\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52014XG0614(08)) (access date: 06.13.2019).
5. Council conclusions on participatory governance of cultural heritage // Official Journal of the European Union, 23.12.2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XG1223%2801%29> (access date: 06.13.2019).
6. Cultural Heritage Counts for Europe. Full report. URL: <http://www.europanostra.org/our-work/policy/cultural-heritage-counts-europe> (access date: 06.13.2019).
7. Decision (EU) 2017/864 of the European Parliament and of the Council of 17 May 2017 on a European Year of Cultural Heritage (2018). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.131.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2017:131:TOC (access date: 06.13.2019).
8. Déclaration adoptée lors de la réunion informelle des ministres des États membres de l'Union Européenne en charge de la culture et des affaires européennes (3 mai 2019). URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/europe/evenements/article/declaration-adoptee-lors-de-la-reunion-informelle-des-ministres-des-etats> (access date: 06.13.2019).
9. European Cultural Heritage Year 2018. Sharing Heritage. Concept paper. URL: http://www.ecco-eu.org/fileadmin/user_upload/Sharing_Heritage_EN.pdf (access date: 06.13.2019).
10. European quality principles for EU-funded interventions with potential impact upon cultural heritage. Manual. ICOMOS International, Paris: 2019, 66 p. URL: <http://openarchive.icomos.org/2083> (access date: 06.13.2019).
11. European Year of Cultural Heritage // European Commission, News, 29 January 2018, Brussels, Belgium. URL: https://ec.europa.eu/commission/news/annee-europeenne-du-patrimoine-culturel-2018-jan-29_en (access date: 06.13.2019).
12. European Year of Cultural Heritage. URL: <https://europa.eu/cultural-heritage> (access date: 06.13.2019).
13. Getting cultural heritage to work for Europe // Horizon 2020/ 3 July, 2015. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/getting-cultural-heritage-work-europe> (access date: 06.13.2019).
14. New Narrative for Europe. URL: http://ec.europa.eu/culture/policy/new-narrative/documents/declaration_en.pdf (access date: 06.13.2019).
15. New European Agenda for Culture. URL: https://ec.europa.eu/culture/sites/culture/files/commission_communication_-_a_new_european_agenda_for_culture_2018.pdf (access date: 06.13.2019).

16. *Sonkoly G., Vahtikari T. Innovation in Cultural Heritage Research. For an Integrated European Research Policy // Directorate-General for Research and Innovation, European Commission, 2018. URL: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1dd62bd1-2216-11e8-ac73-01aa75ed71a1> (access date: 06.13.2019).*
 17. The Paris Fire Brigade, the Guardian Angels of Notre-Dame, receive the European Heritage Award / Europa Nostra Award. URL: <http://www.europanostra.org/the-paris-fire-brigade-the-guardian-angels-of-notre-dame-receive-the-european-heritage-award-europa-nostra-award> (access date: 06.13.2019).
 18. Towards an integrated approach to cultural heritage for Europe // Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions/ Brussels, 22.7.2014. URL: http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/2014-heritage-communication_en.pdf (access date: 06.13.2019).
 19. Universal Declaration of Human Rights. URL: <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights> (access date: 06.13.2019).
 20. 10 European Initiatives. URL: https://ec.europa.eu/culture/content/overview_en (access date: 06.13.2019).
16. *Sonkoly G., Vahtikari T. Innovation in Cultural Heritage Research. For an Integrated European Research Policy // Directorate-General for Research and Innovation, European Commission, 2018. URL: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1dd62bd1-2216-11e8-ac73-01aa75ed71a1> (access date: 06.13.2019).*
 17. The Paris Fire Brigade, the Guardian Angels of Notre-Dame, receive the European Heritage Award / Europa Nostra Award. URL: <http://www.europanostra.org/the-paris-fire-brigade-the-guardian-angels-of-notre-dame-receive-the-european-heritage-award-europa-nostra-award> (access date: 06.13.2019).
 18. Towards an integrated approach to cultural heritage for Europe // Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions/ Brussels, 22.7.2014. URL: http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/2014-heritage-communication_en.pdf (access date: 06.13.2019).
 19. Universal Declaration of Human Rights. URL: <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights> (access date: 06.13.2019).
 20. 10 European Initiatives. URL: https://ec.europa.eu/culture/content/overview_en (access date: 06.13.2019).

Moussienko N.

European Year of Cultural Heritage: History, Purpose and Strategic Objectives

Abstract. Cultural heritage is a strategic resource based on the democratic, ethical, aesthetic and ecological values of society. The European Year of Cultural Heritage emphasized the cultural heritage issues at the level of European structures, as well as at the national and regional levels. An important task of the strategic approach was the development of long-term models of cultural heritage policy and strengthening its role in sustainable development, analysis of its economic and social impact, as well as the role of scientific research on cultural heritage. The European Union's Horizon 2020 Research and Innovation Framework Program from 2014 to 2020 provides for an investment of 500 million euros in cultural heritage.

The aim of the article is to analyze the formation and implementation in 2018 of the European Year of Cultural Heritage as a strategic tool for sustainable development to preserve the cultural heritage of Europe and the formation of European identity in times of large migration waves. The article analyzed the goals and strategic objectives of the Year, considered the initiatives of European governmental and non-governmental organizations on this issue. It is noted that in practice it was the Year of the cultural heritage of the European Union rather than the Year of cultural heritage of the whole Europe.

The theoretical and methodological basis of the article are the documents of European institutions on this issue, as well as researches on cultural heritage within the framework of the preparation and implementation of the EYCH, followed by long-term strategy.

Keywords: European Year of Cultural Heritage, cultural heritage, strategic resource.

Мусієнко Н. Б.

Европейский год культурного наследия: история, цель и стратегические задачи

Аннотация. Культурное наследие является стратегическим ресурсом основанного на демократических, этических, эстетических и экологических ценностях общества. Европейский год культурного наследия акцентировал эту проблематику как на уровне европейских структур, так и на национальных и региональных уровнях. Важной задачей стратегического подхода стала разработка долгосрочных моделей политики в сфере культурного наследия и усиления его роли в устойчивом развитии, анализ его экономического и социального воздействия, а также роль научных исследований культурного наследия. Рамочная программа Европейского Союза по исследованиям и инновациям «Горизонт 2020» с 2014 по 2020 год предусматривает инвестирование 500 000 000 евро в культурное наследие.

Целью статьи является анализ становления и реализации в 2018 году Европейского года культурного наследия в качестве стратегического инструмента устойчивого развития для сохранения культурного наследия Европы и формирования европейской идентичности во времена больших миграционных волн. Проанализированы цели и стратегические задачи Года, рассмотрены инициативы европейских правительственных и неправительственных организаций по этому вопросу. Замечено, что на практике состоялся год культурного наследия Европейского Союза.

Теоретико-методологической основой статьи являются документы европейских структур по этому вопросу, а также проведенные с поддержкой научные исследования по культурному наследию при подготовке Года и в течение его реализации с последующим долгосрочным стратегированием. Признание Советом Европейского Союза культурного наследия стратегическим ресурсом устойчивого развития Европы находит свои развернутое обоснование в исследовании «Культурное наследие важно для Европы», которое при поддержке Европейской комиссии провел европейский консорциум из шести участников под руководством Европы Ностры, голоса культурного наследия Европы.

Ключевые слова: Европейский год культурного наследия, культурное наследие, стратегический ресурс.